

30 коп.

Микола Петренко

Лакмусова стрічка

Микола Петренко

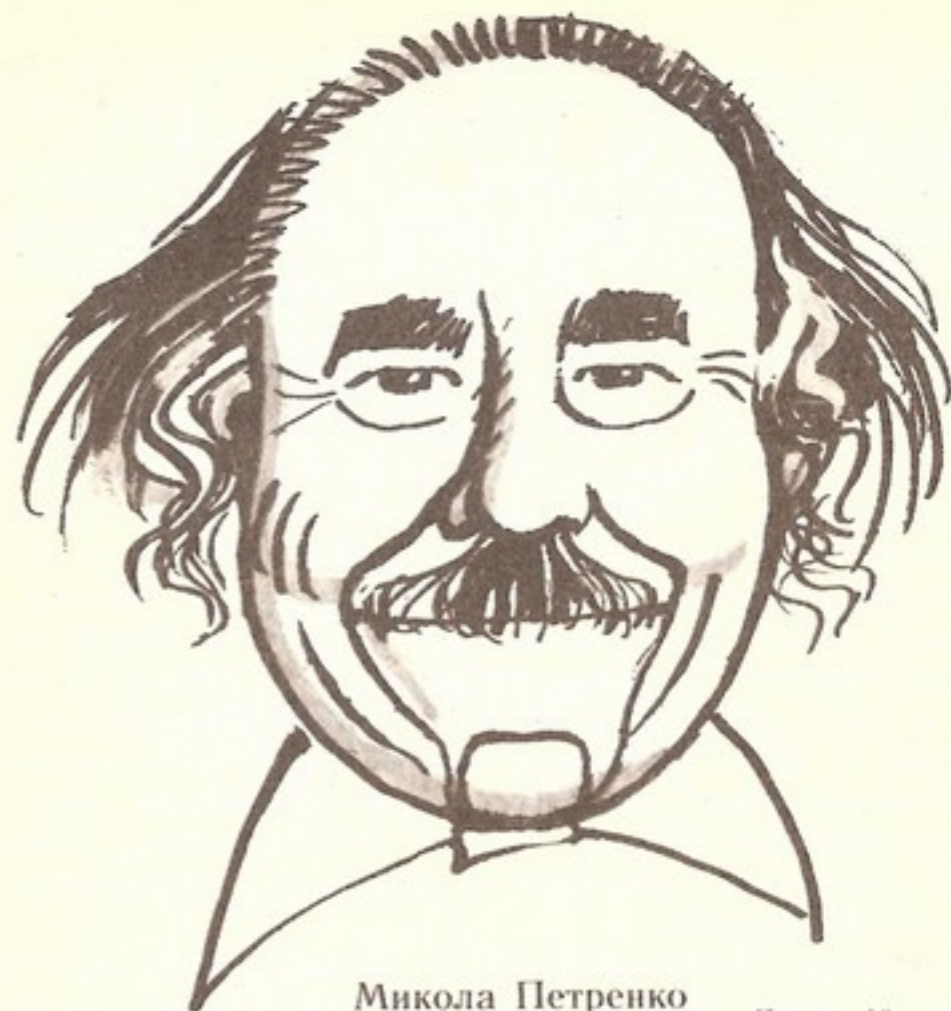
ЛАКМУСОВА СТРІЧКА

ІЛЮСТРАЦІЇ А. ВАСИЛЕНКА

КИЇВ. ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»

1991

Микола Петренко Дружній шарж.

НАВІТЬ ТРИЧІ...

Якщо ви придбали цю книжечку, то, вважайте, вам двічі пощастило. Бо:

- 1) випадає можливість посміятися;*
- 2) побачити, як сам Євгенович сміється. А це, абисьте знали, навіть його добрим знайомим не часто побачити вдається. Сміється, звичайно, але щоб аж отак! (див. патрет) — то не щодня. Здебільш усміхається у вуса.*

А до сміху, між іншим, його тягло уже тоді, коли вуса іще

й не сіялися: писав по-дружньому ущипливі вірші про своїх шкільних товаришів, товариші писали про нього, а разом — про вчителів.

Роботу цю перервала війна, і недавнього учня Колю Петренка погнали з рідної Лохвиці у фашистську неволю. Пройшов він через два концтабори й опинився у третьому; після всього пережитого довелося пожити ще й на повоєнних наших трудармійських харчах, що теж було не кутя з медом.

Усе це, як самі можете догадатися, не дуже до сміху заохочувало. Але даний Миколі батьками й матінкою Природою гумористичний дар на вибоїстих життєвих дорогах не розтрусився. Отож, поселившись у Львові та надійно утвердившись у красному письменстві як поет-лірик, Микола Євгенович знову за гумор узявся. Спочатку, як сам признається, робив це жартома. Тим часом саме гумор допоміг йому пережити (в прямому розумінні!) іще одну лиху годину: коли в 1975 р. тодішні пільноокі охоронці «єдиномислія» угледіли в його ліричному вірші якусь там «крамолу», а настрахопуджені кололітературні хлібодавці відлучили письменника від роботи, видань і видавництв, «Перець» дверей перед своїм автором не зачинив — надрукував його вірші, видав книжку.

Остаточно переконавшись у такий спосіб, що гумор допомагає жити, Микола Євгенович для більшої поважності запустив іще поважніші вуса (див. патрет) і з усією серйозністю за справу взявся.

Сьогодні серед його тридцяти з добрим гаком книжок ліричних віршів та прози є вже кілька збірок віршованого гумору та сатири. До них оце й ще одна додається. До речі, якщо уже точним бути, то тому, хто її придбає, навіть не двічі, а тричі пощастить. Бо більшість віршів М. Петренка написані не лише заради того, аби людина просто посміятися могла — вони спонукують думку ворухитися. А сміятися та ще й думати при цьому — то вже саме тільки це на подвійну користь людині йде.

Дм. МОЛЯКЕВИЧ.

КАРТИНКИ, СИТУАЦІЇ

ПРО СТРОЙОВИЙ КРОК

Друзі, виряджаючись в дорогу
До ясної звабної мети,
Не звикайте ви ходити в ногу,
Надто — переходячи мости.

Міст не може втримати громаду —
«Ліва-права!..» —

в прірву з висоти,
В ногу йти — це добре для параду,
Тобто —

вже дійшовши до мети.

ЗА ЧЕСТЬ РОДИНИ

— Соловейко? — процвірінькав горобець. —
Лиш ганьбить нас, хай йому, сердезі, грець!..

Він з родини горобців, хіба ж не так?
То чому ж він все витьохкує, дивак,

То чому ж він заливається в кущах,
Не гребеться разом з нами в кізяках?

Так спаплюжить честь і совість горобців!..
Мовчите? Ото й мовчіть собі. Ців-ців!..

ПЛОДЮЧІ ПАПІРЦІ

Що з папірцями?! — вони без потреби
Плодяться, плодяться, наче амеби,
Наче ті мухи або ж комарі...
Всюди вони — і внизу, і вгорі...
Всоте дивуєшся: що за дива? —
Пишеш один, — а одержуєш два!
Вдруге напишеш — одержуєш сім!
Далі — вже й ліку не виведеш їм...
Голову сушиш: паперу ж нема,
А папірців отих більше ніж тьма!
Так на городі ростуть бур'яни.
Звідки, до біса, беруться вони?..

Звідки беруться?..

Помовч, недовірку:

Адже ти пишеш також під копірку...

ХТО ПРАВИЙ...

— Я правий, бо мудріший, пробі! —
Кричав Павло (синець на лобі).
— Ні, правда на моєму боці! —
Кричав Панько (синець при оці).
— Неправий той з вас, — Гриць озвався, —
Хто мудрий, а з дурним зв'язався.

НЕ ПОМИЛИВСЯ...

Помилівся в розрахунках зав.
— Ах, це я тут винен!.. — Гриць сказав.
Зав наплів у рапорті дурниць.
— Знову я наплутав!.. — мовив Гриць.
Помилки ці варті похвали —
І Грицькові премію дали.

«ОРЛИНІ ГНІЗДА»

Не зав — лиш зам. Але солідний зам.
І як гніздо узявся будувати,—
То будував, звичайно, вже не сам:
Сам лиш казав, де списувать та брати.

Ось фонди ті, що наче «для села»,
А повернуть — то вже вони «для міста».
Возвів — дивіться он! — «Гніздо орла»!
Для «незамінного» спеціаліста:

Колони, арки, флюгер — дивина!
Ну як тут не позаздрить чоловіку?
Та ще й коли з широкого вікна
Лунає переможне:
«Кукуріку!...»

«ПОБРАТИМ»

Лиш де з'явиться Сократ¹,—
Вже й гука один вельможа:
— Я тобі по духу брат,
В нас обох є іскра божа.

Оба вчені й мудрі ми,
На братерство дай-но руку!
Та Сократ — як од чуми:
— Геть від мене, недоумку!..

Той — своє гне: — Ми п'ємо
Мудрість із одної чаші,
Тож вина ще наллємо,
Вип'єм за звитяги наші.

Вип'ємо, як з братом брат,
Хай цвіте єднання свято!.. —
Так-от кілька літ підряд
Нудив той багач Сократа.

Де не стріне — насіда:
— Ми удвох брати від роду!..
Тільки ж ось прийшла біда
У Сократову господу:

Прорекли безумці смерть
Мудрецеві за науку...
Вже цукуті² в чаші — вщерть,
Вже вкладають чашу в руку...

Коли ж тут отой багач
Підкрадається до хати,—
Бо йому цікаво, бач,
Глянути на смерть Сократа.

І Сократ уздрів, коли
Пнувся той на огорожу.
Очі сміхом розцвіли,
Просить він зайти вельможу:

— Скільки раз торочив ти
Про взаємну мудрість нашу,
І що ми удвох — брати,
Маєм пити спільну чашу;

Із усіх кутків горлав,
Що ми рідні до загину.
Ти мене переконав:
Пий із чаші половину!.. —

І чека від багача,
Що тепер, причепа, скаже?
Та багач — навтікача:
— Відчепись од мене, враже!..

Утікав невірний «брат»,
Проклинав пригоду люту...
Посміхнувся услід Сократ
І підніс до уст цикуту...

¹ Сократ (469—399 рр. до н. е.) — давньогрецький філософ. Засуджений до смертної кари, помер, випивши келих отрути.

² Цикута — назва отрути.

П'ЯТИЙ ТУЗ

Сусід мій грає в карти: бубни, чирви...
Сусід мій чує музику при грі:
В нечистих гроші плодяться, як черви,
Неначе черви у гнилім нутрі.

Сусід мій грає: ось тузи, ось дами,
І під нечутну музику співа:
«Ну що ж, нехай душа — помийна яма,
Зате кишені грішми набива!..»

Сусід купує речі прехороші
І переводить музику на жарт:
— Душа смердить? Але ж не пахнуть гроші!
Живем — як п'ятий туз в колоді карт!..

МИСЛИВСЬКЕ

Брели ми полем навмання,
Аж бачим: скаче зайчєня!

Чи не омана? Тільки ж ні:
Стриба, сирєньке, по стерні.

Це вперше за багато днів
З нас кожен диво це зустрів.
Ми, звисно, всі — рушницї з пліч!
А зайчєня спинилось вмить
І отаку заводить річ:
— Мене ви можете убить,
Та кожен мусить знать про те,
Що вбивцю кара люта жде.

Ну хай не кара, може й ні,
Та — неприємності страшні.

Бо ще й не починавсь сезон,
Як ваш начальник Залізник
Купив відстрілочний талон —
Він має вбить мене...
То ж як?..

Що — як?.. Ніяк!.. Без зайвих слів
Ми тихо побрели на Львів...

ВАЖКА ПАЗУХА

Кладку прокладено через потік.
З кладки у воду упав чоловік.
Впав, і ураз опустився на дно —
Наче його присмоктало воно.

Збігся народ звідусіль до ріки,
Витягли дядька меткі парубки,

Стали судити-гадати: що за знак,
Чом це він сам не вилазить ніяк?
Тут же по пояс — і вся глибина,
Він же немов присмоктався до дна?..

Врешті знайшовся всезнайко-мудрець:
— В загадці вашій один рішенець:
Гляньте за пазуху дядьку — чень там
Камінь лежить? От і відповідь вам!..

**СЬОГОЧАСНІ НОВИНИ,
або
ТРАГІЧНЕ ПЕРЕДЧУТТЯ**

Усе — немов під чорним кодом,
Що новина — то й переляк:
Зіткнувся потяг з теплоходом,
В автобус врізався літак.

Ні, навпаки: то сам автобус —
В «підводку» з атомним нутром;
В метро ввірвався аеробус,
Влетів трамвай на іподром.

В селі також не краще вийшло —
Біда із дурістю навпіл:
Когось гарба — у лоба дишло,
Когось хвостом по пилу віл...

Прокручую трагічну плівку,
Читаю хроніку з газет...
Це я збираюсь у мандрівку.
А от куди — це мій секрет.

Бо як підкине хтось ще трішки
Тривожних звісток, — то піду
У спасівку до річки пішки,
Щоб провалитись на льоду!

ВОВК І ЯГНЯ

(Нова нота в старій мелодії)

У серпні, сонячного дня
Прийшло до річечки Ягня —
Ягня води напитись хоче.
Аж раптом Вовк з'явивсь як стій!
І чути хижий голос вовчий:
— Ти пхаєш ніс поганий свій
У воду — каламутиш воду!
Та я тобі за цю шкоду!..
— Не я!.. — замекало Ягня.—
Бруднило воду що не я.
Погляньте — там он хімзагод
Пускає в річку різну нечисть...
— Так ти мені іще й перечиш?! —
Вовк люто заричав.
І от
Схопив Ягня — у ліс подався...

Я Вовку б докорять не брався,
Бо що для нього ці докори...
Тим часом у ріці вода
Брудна і досі.

Та біда:

Із Вовка приклад беручи,
Ягнят карають ревізори,
А ти мовчи...

СПРАВЖНЯ ПРИЧИНА...

Йде сватів, напевне, більш ніж досить,
Донька ж всім підносить гарбуза.
— Схаменися вже! — матуся просить, —
Не впирайся, ніби та коза!

Ну яких іще б ти забажала?.. —
Скрушно побивається в журбі —
Вже хіба якогось генерала,
Чи й царя забаглося тобі?

А дочка: — Я не примхлива, ненько:
Просто, хочу мужа на зразок
Волосного писаря Шельменка...
— Це не примха, дочко, це вже врок!..

— Ні, матусю, є на те причина:
Я учусь на лікаря, чи ж так?
А в лікарнях стільки писанини,
Що самій не впоратись ніяк.

Страх бере, що вирватись не вдасться
З тої паперової біди.
Тож якщо бажаєш мені щастя,
То на мужа писаря знайди!

ЧУЖА БІДА В ДИСКОТЕЦІ

Говорилось, як про горе, про біду:
«Під чужу ви знов танцюєте дуду!..»
Ще віддавна говорилось — та однак
Не іде наука в користь, ну ніяк.
От і знову дискотека дудонить,
«Роки», «шейки» не стихають ні на мить,—
То чужа біда голосить, завива:
Бідні ноги, ще бідніша голова.

РОДОВІД ІСТИНИ

Кажуть: вродилося все від любові.
Істині цій ми повірять готові,
Тільки — що істина скаже сама?
Істина каже: «В цім правди нема.
Зважте лишень, мудреці безголові:
З чого от я народилась — з любові?
Із суперечки! Любов-бо сліпа,
Ну а сліпці бачать правду хіба?..»

ДИВАКІВ П'ЯТАК

Приїхав у місто сучасне дивак
З якогось там царства глухого,
В кишені він мав нерозмінний п'ятак,
А більше, звичайно, нічого.

Приїхав у місто, де все на виду,
Приїхав, не ївши, не пивши:
«Отут вже, — гадає він, — не пропаду,
П'ятак у роботу пустивши».

Кафе, ресторани шикуються в ряд,
Швейцари вартують підходи.
А осьде на розі стоїть автомат,
А в ньому — смачні бутерброди...

Гей, хлопче, не тут ти шукаєш добра,
Глянь — вже твій п'ятак заклонило...
Й почулося хрипле з глухого нутра:
— Вертайся у казку, дурило!..

ЗАЗДРІСТЬ

Люблю гриби, люблю аж до нестями!
І от в меню — котлети із грибами!

Беру, смакую — та грибів не бачу,
Лиш трошки запах є грибний неначе...

— Покличте-но шеф-кухаря! — волаю.
— Шеф-кухаря, — відповіли, — немає:
Якраз «швидка» забрала в лазарет!..

Я заздрю: він поїв грибних котлет!..

СТАРЕНЬКЕ НЕМОВЛЯ

Ну що це ви вродили, пробі?
Він смерті ждав іще в утробі:
Допоки підписи збирали,
Узгоджували, утрясали,
Печатками штемпелювали,
Допоки пробивали в план,
Перебирались крізь запинки, —
Він геть зістаривсь, ваш бовван,
Проект технічної новинки.

КОЖУХ І ДУБЛЯНКА

(Замість байки)

Кожух (він був на плечах Чабана)
Притьма зустрів на лузі Барана.
— Здоров, Баране! —

Та мовчить Баран...

— Ти що, не пізнаєш своїх краян?
Чень я також колись був бараном!..
Баран же повертається хвостом:
— Ти лиш Кожух і служиш Чабану,
Мене ж кар'єра жде така, що ну!
— Що, барана кар'єра жде? Овва!..
— Мене бере до міста Голова,
Сам говорив, як був учора тут:
Він там синопка пхає в інститут...
— То ти декану підеш на шашлик?
— Дурний Кожуше, прикуси язик.
Шашлик — то звісно, то вже річ така,
Та шерсть у мене ніжна і м'яка:
Із неї ще й дублянку зроблять там!..

Щастить, їй-богу, нині баранам!

ПІЛЬГИ ДЛЯ ЮРІЯ-ЗМІЄБОРЦЯ

Наш звитяжний Юрій-змієборець
Гострим списом прошпилював змію, —
І тепер летить як переможець
У столицю славною свою.

Він надраїв каску і халяви,
У палац з'явився: — Я вже тут!.. —
Хор ушкварив гучно пісню слави,
Із гармат бабахнули салют.

Маршали несуть парадні шати,
Еполети, ковану медаль.
Та й говорять: — Варто ще б щось дати,
Ти проси, героєві не жаль.

Що, не просиш?

Ну та добре, добре,
Значить, хлопче, вирішимо так:
Бачимо, ти скромний і хоробрий,
Хочеш — дачу, «Волгу», особняк?

В санаторій раз на рік путівку,
І для тебе, звісно, й для жони.
Спальний гарнітур.

(Він за готівку
Та без черги — так що оціни!)

А на свята — не забудь про ложку:
В спецкранниці, друже, візьмеш сам
Баночку зеленого горошку,
Оселедців цілий кілограм!.. —

Славний Юрку!
Честь твоя законна.

Я усім за тебе говорю:
— Приведіть іще того дракона,
А чи й двох:
За пільги — всіх збору!

ГІРКИЙ ШЛЯХ ПІЗНАННЯ

Іванко завтра піде в перший клас.
Такий хлопчина — вже мудріший нас.
От знов задумавсь посеред обіду
І враз:
— Скажіть, а де я взявся, діду?
Дід — ложку вбік, моргнув до баби Усті:
— Де взявся, хлопче? Та... знайшли в капусті...
А баба — теж:
— Так, так, онучку, так...
Побіг під вечір за село хлопчак
(А там — город колгоспний над рікою).
Назад в сльозах вернувся.
— Що з тобою?..
— Так де я взявсь? В капусті? От і ні:
Я сам дививсь — і знаю: в бур'яні!..

ПРОВОДИ ЗАСТІЙНИКІВ

Це, певно, наших днів ознаки —
Усім висловлюєм подяки,
Даєм на пам'ять ордени,
Лишаємо машини й дачі,—
Щоб тільки йшли від нас!
Одначе —
Не йдуть на пенсії вони.
Вчепились обіруч за владу,
Чини, оклади, за посаду,
За вхід до раю без квитка,
За блага й пільги, шанування.
Що б їм ще дати на прощання?
Хіба що тільки копняка!..

«ДЗВІНКОВА СПРАВА»

Цей прецедент в утробі часу виник
І утвердився, як фатальний крок:
Йдемо на суд — а вже готовий вирок,
Невідворотний, як судьби дзвінок.
А чи дзвінок Того з номенклатури,
Чий перст понад юрбою нависа.
Які нудні судейські процедури,
Які смішні судейські чудеса.
Глас адвоката, сповнений святині,
І прокурорська вірність, і запал... —
Та це для тих, кого не судять нині,
Для кого лиш позавтра трибунал.
Ще досить часу, наче з анекдота,
З блюзнірського судійства кепкувать.
Богиня прав води набрала в рота
І на уста поставила печать...

ЧОРТЯЧІ ОЗНАКИ

Чортам не продавав душі,
Не бив Люциперу поклонів, —
А жив, неначе на межі
Пекельних і земних законів.

Чень, у душі є вдосталь струн,
Щоб грати: богу, дідьку, бісу.
«Я чесний!» — клявся із трибун.
А заховавшись за кулісу,

Таємно підбирав ключі
До колективної комори,
Спішив на гульбища вночі,
Шукав для совісті підпори.

Та зранку, звивний, наче ртуть,
Знов перед дзеркалом крутився:
Чи раптом роги не ростуть?
Чи ззаду хвіст не появилися?..

ВОВЧА ДЕГУСТАЦІЯ

Знов прийшли мисливці в ліс.

Наставля вовчесько ніс,

Із-за дуба пильно нюха:

— Спи, стара, це «бормотуха»!..

— А он ті, що б'ють ворон?

— Й ці не краці — самогон.

— Третя група суне, бач...

— Й цих не бійся — «Спотикач»!

— Он виходять за байрак

Ще одні...

— О, в цих коньяк!

В цих трояндовий лікер —

Будь уважніша тепер!

— А он той, що за кущами?

— Щось не можу взяти до тям:

Наче квас?..

Вставай, стара.

Утікати нам пора!

СЛУГИ НА БАНКЕТАХ

Готувалися банкети — пріла каша в казанах,
Гори риби, гори м'яса на застелених столах.

Вина в бочках і баклагах, вина в ящиках довкруг:
Хоч гостей якийсь десяток — та стонадцять потних слуг.

Напилися славно гості, бал веселий відгримів.
Потім слуги доїдали, допивали кілька днів.

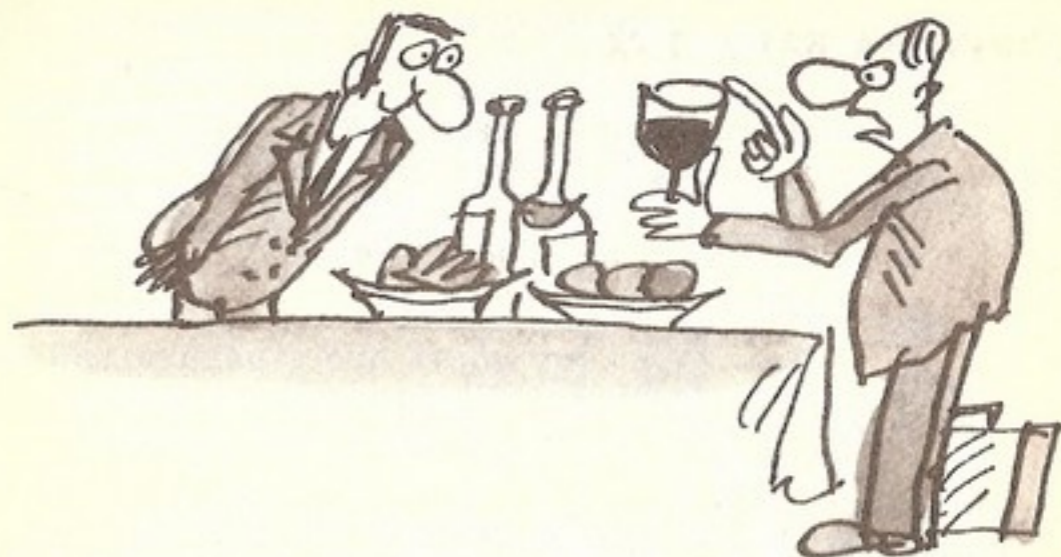
Всі столи ізнов накриті, знову піниться вино!
Це було давно? недавно?..

І недавно, і давно.

Де ті гості, де господар?

Пишні тости відгули...

Слуги ж далі бенкетують, дружно пнуться за столи...

ВІРНІСТЬ НАТУРИ

Зітхнув ревізор і промовив:

— Так-так!..

Що ж, будем, колеги, підписувать акт:

Про те, що вершаться тут справи негарні...

— Стривайте! — схопився директор кав'ярні,—

Можливо, спочатку... Ну так, для забави,

Посидимо з вами та вип'ємо кави?..

Ось кава парує на білім столі,

І келишки поряд — не дуже й малі,—

Бо кава смачніша із віскі чи з ромом...

А що ж ревізор наш — чень, вибухне громом?

Ні, рушив до столу:

— Я й справді стомився...

Та в келих заглянув, і кисло скривився,

Очі примружив і мовив сердито:

— Шановний колего, а тут недолито!

Якщо вже ви навіть зі мною отак —

Пощади не буде: підписую акт!..

МОЛОДІЖНЕ СЬОГОЧАСНЕ

Нікому бути женцем, свинопасом,
Чи смолокуром в далекій тайзі,
Нікому прати червоні лампаси,
Нікому бути слугою слугі.

Нікому камінь в кар'єрі довбати,
Нікому дбати про страдницький чин,
Нікому навіть сідати за ґрати,
Правду на плечі свої беручи.

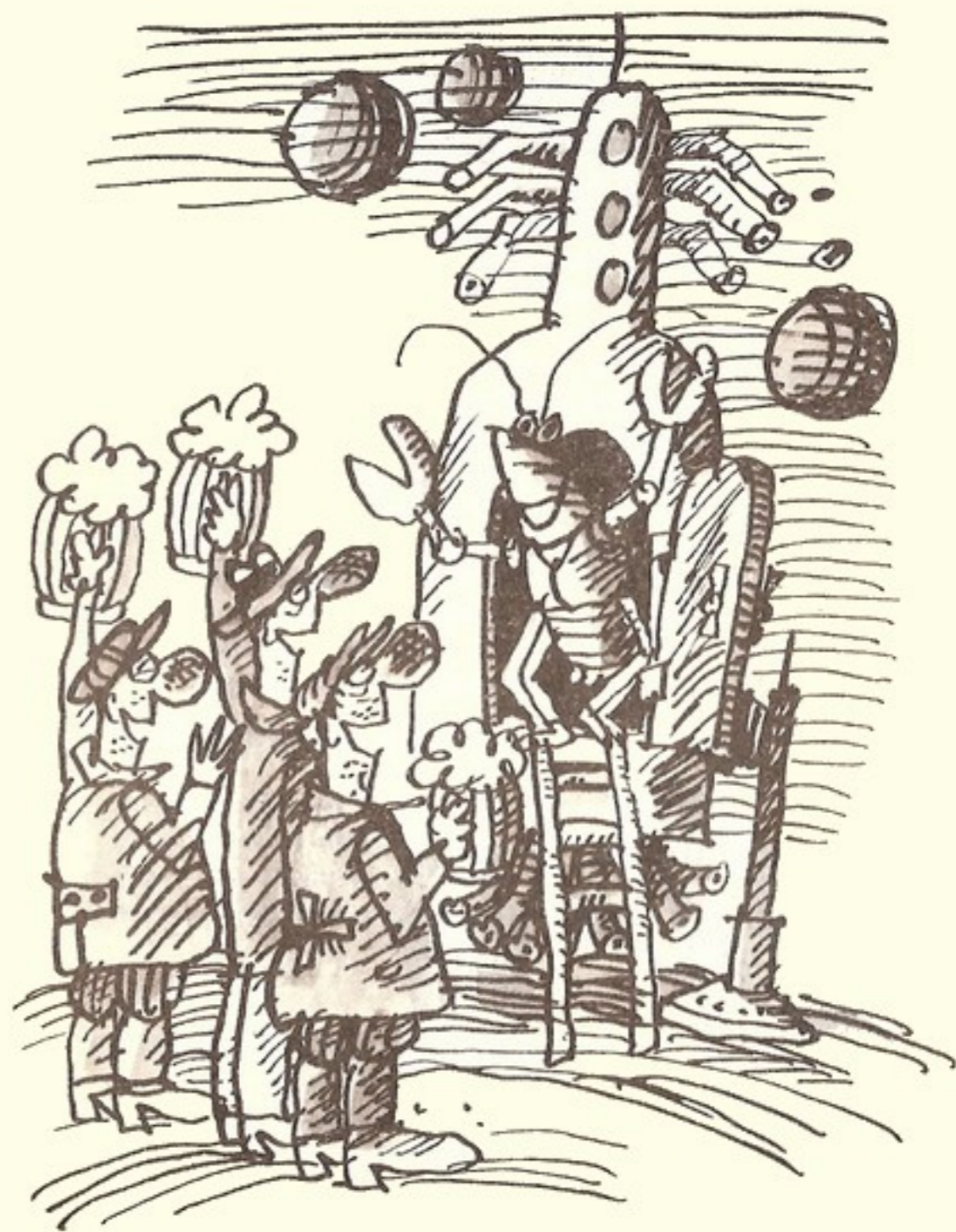
Нікому рити окопи та шанці,
Ставить під ризик життя молоде:
Кожен збирається нині на танці —
Рок металевий над світом гряде!..

ДЕ ЗИМУЮТЬ РАКИ?..

Така в науки влада, що кожна таїна
Свої секрети давні розкрити їй готова.
Лиш де зимують раки — чомусь ніхто не зна,
Хоча про них частенько у нас ведеться мова.

Тим більш незрозуміло, що наші прабатьки —
Неграмотні, не пхались у наукові сфери —
Пили пивце на свята із раками-таки.
Тепер же здибать рака — що гостя із Венери!..

БІС І РЕБРО

Гей, засріблилось вже на голові,
Як паморозь осіння на траві;
Вже й біс в ребро, здається, не штовха —
Уже не підпихає до гріха,
Уже чекаю, чи якась хвороба
Собі, триклята, місця не вподоба
Під тим ребром, а чи, бува, під іншим,
Вже йду життям, спокійний і безгрішний...
Та раптом осінь подарує диво:
Сяйне назустріч дівчина вродлива
(Не звабою — чого вже! — а привітом) —
І я здіймаюсь над осіннім світом
На крилах просвітління неземного.
Радію я — і що кому до того!..
От тільки клятий біс товчеться збоку:
— Штовхнуть в ребро? Чень ми іще нівроку!..
— Не треба, бісе,— не іду на згоду,—
Дай лиш помилуватися на вроду...

Коротко кажучи

КОЛИ ОПАДАЄ ЛИСТЯ...

Тумани і мряка, і вітру осіннього рев,
І падає листя пожовкле з дерев...
Весною ж, коли палахкоче блакить,
Додолу лиш фігове листя летить...

АНТИМІЛІТАРИСТИЧНЕ

Миротворці, хочете ви знати,
Записать до вічних папірців,
Задля чого винайшли гармати?
Щоб перестріляти горобців!

БАРАНОВІ ПРЕТЕНЗІЇ ДО РІЗНИКА

— Я жирний! Тож маю право
Першим піти під ніж!
І ти не дивись лукаво —
Чимскорше ріж!

ПІТОНОВЕ АЛІБІ

— Ізнов на тебе скаржаться, поглянь:
З'їв зайця!.. Скажеш, не твоя робота?
— Він так дививсь на мене, той вухань,
Що я не зчувся, як роззявив рота.

ПРОГНОЗ

В небі хмари дощові...
Тиск упав... Ворона криче...
Віє вітер в голові...
Що це, справді осінь наче...

ТЕЖ ПРИ ЛАСЦІ

Для убогих доля — наче тітка,
Все ж таки й вони — при божій ласці:
Переспала з євнухом сирітка —
Та й колише «лялечку» в запасці...

ВТЕЧА З БАРУ

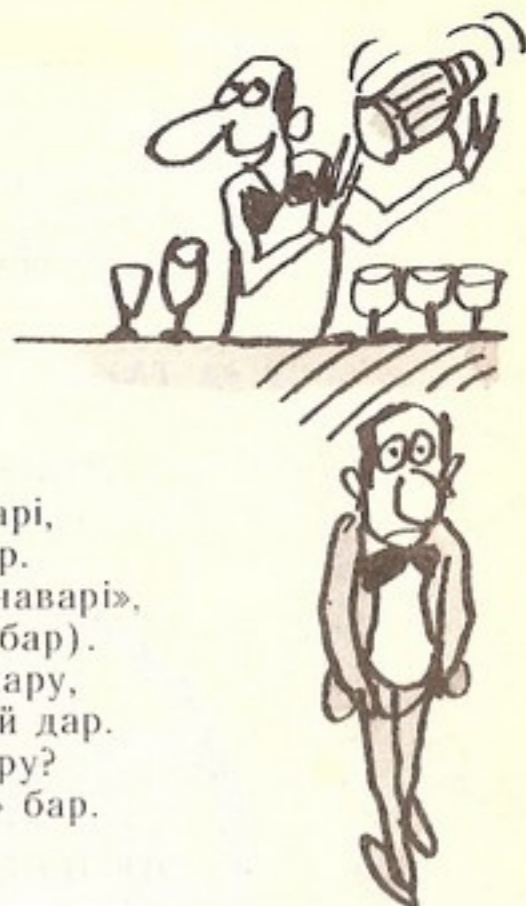
Заледве влаштувався в барі,
Не поспівши на хабар.
(Напевно, справа тут в «наварі»,
Бо то був «алкогольний» бар).
І жив привільно років з пару,
Сприймав життя як божий дар.
Чому ж тепер втікає з бару?
Бо став «безалкогольним» бар.

РЕКЛАМНИЙ ВИБРИК

З невбитого ведмедя
   шкуру куплю —
На шубу
   голому королю!..

БРАКОВАНИЙ ЗНАК

— Повно взуття в магазині!
   Ну що це за знак?
— Знак, що отримали нині
   ізнов напірбрак.

ОВЕЧА ЗАЗДРИСТЬ

Залишившись без сінця,
Вовку заздрила вівця:
Стала б вовком — то вона,
Певно, з'їла б чабана!..

А ЗА ТАКОЇ УМОВИ?

«Нуль — ніщо!» — кричиш при всій громаді...
Ну а нуль на керівній посаді?

ПРОБЛЕМА ХАРЧУВАННЯ

Звір, що у душі у нас,
Прагне харчу повсякчас.

З КИМ БІЛЬШЕ БІДИ?

Три тижні у місяць гуляє Степан,
За тиждень четвертий
виконує план.
Гадаєте, люди, біда з тим Степаном?..
А я от гадаю, що більша — із планом.

ДВІ ДУШІ — ЯК ОДНА

Два власних «я» змогли в душі ужитись.
І от щоранку — він до цього звик —
Скоріш вставав любитель похмелитись,
Опісля вже — нікчемний трудівник.

ВИНЯТОК ДЛЯ ВИБРАНИХ

Всі рівні у лазні! —
Втішаються блазні.
Хто ж не рівний — той щодня
Жир у сауні зганя.

ЛАБІРИНТИ СТАТИСТИКИ

Це зведення роздумів стільки несе,
Несуть стільки висновків звіти:
Статистика знає, напевно, усе!
Та як же уміє таїти...

МОЖЕ, ЗВИЧКА?

І напоєні, і ситі —
Труться й далі при кориті.

ЩО ПРИМІТНІШЕ?

І природа, бува, дивачить,
Відпаса вовків на вівсі:
От: багато ума — не бачать,
А як дрібка — примітять всі...

КУКУРІКУ!..

Ще позавчора був яйцем,
Учора грівся під крильцем,
А от сьогодні:
— Кукуріку!
Я сам цей світ буджу одвіку!..

ГОТЕЛЬНА ЛЮБОВ

Дзвенить стріла Амурова, дзвенить;
У пристрасті серця палають юні,
Хоч пам'ятає кожен:
слід платить
Амурові, швейцарові, красуні...

«СКАЖИ МЕНІ, ХТО ТВІЙ ДРУГ...»

— Хто друг твій — скажи, не лукавлячи, нам,
І ми тобі скажемо, хто ти є сам... —
Іуда розцвів, мов наївся халви:
— Мій друг — це Христос. Певно ж, знаєте ви!..

ВИБІР ІДЕАЛУ

Все вибирав (спіши помалу!),
Все вибирав (бо ж мав запас!)
Із варіантів ідеалу:
Цей на щодень,
цей на показ.

ДО МУДРОГО ЧИТАЧА

Не знаю дороги, якою іти,
Зорі провідної не бачу.
Для вірша загибель — це ясність мети.
Сам правди шукай, мій читачу...

ЗНЕЦІНЕНА СВЯТІСТЬ

Вже грішники — не модні:
Куди не глянь — сьогодні
Кругом самі святі
Де юре і де факто...
Лиш помічаєш раптом:
Якісь вони не ті...

ПІСЛЯ ОДНОГО ЗІБРАННЯ

І гидко, і марудно теж,
В душі — неначе в'ються змії...
Бува так, певно, як ідеш
Уперше з ночі від повії...

ЩОСЬ НЕ ТЕ

— Тепер хоч, коте, добре поїси:
Украв тобі із бази ковбаси!..
Та кіт лишень скраєчку полизав:
— Таку — їж сам!

СПРАВИ РИНКОВІ

Всі варіанти я обмізкував можливі —
Одне виходить: як не поверни, —
Аби купити труси (у кооперативі),
То треба перед тим продати штани...

ЛИШЕНЬ ІЗ БОЮ!

О, той вічний гук і брязкіт зброї,
Вічні крики про чийсь вину!..
Те, що можна взяти було без бою, —
Не берем: ні, нам давай війну!..

ЗАТРИМКА

Ось вам рудименти несвободи:
Страх на сонце визирнуть з імлі...
Не топчись на місці, мій народе,
Йди вперед —
усі ж давно пішли!..

КАМУФЛЯЖНІ ПРИКРАСИ

На півпуті до ідеалу
Відчула з гордістю душа:
Раніше скромність прикрашала —
Тепер посада прикраша.

ВЛАСНА ДУМКА

Маю, маю думку власну!.. —
Та й притих, і, певно, вчасно,
Бо якраз на ту пору
Шеф навідався в контору.

ТЕПЛЕНЬКА ПРОХОЛОДА

Гарно, гарно влаштувався зять
За плечима тестя дорогого:
Проходода — божа благодать,
Хоч містечко й тепле, як до того...

ЩАСТЯ-НЕЩАСТЯ

Жіночку, що вийшла заміж вдало,
Товариство з успіхом вітало:
«Це як диво! Нам цікаво знати:
Хто він, справді? Нічого ховати!..» —
«Хто він? — чоловік в кутку скривився, —
Той, який невдало оженився».

КУПОВАНИЙ РОЗУМ

Чужі ідеї красти
вважав найбільшим злом:
Чого їх, справді, красти.
Вже ліпш купить диплом.

ДОЖИЛИСЬ

Ким ми стали, сліпі поторочі,
І який нас чекає кінець?
Зголоднілі,
Вже й бринзи не хочем,
Якщо треба дойти овець.

ТЕПЛЕНЬКИЙ ПАРАДОКС

«Ні, не знайти у цім розгадок!.. —
Шкребе потилицю софіст: —
Чим більше в тінь, у закамарок —
Чомусь тим більше... «теплих» місць».

НОВІТНІ СВАТИ

— Ходім до Раї, Рая скаже «за!».
— Та ні — до Валі!
— Валя скаже «проти!».
Ще й піднесе такого гарбуза!..
— То й будем тиждень їсти, ідіоте!

ПРОСТІР ДЛЯ ЯЗИКА

Бурчав язик ночами й днями:
Йому, бач, тісно за зубами,
А він би научив, як жить!..
Вільніше стало язикові,
Як зуби вибили Грицькові.
То що ж язик тепер?
Мовчить...

ВАГА

— Ти маєш, небоже, питому вагу,
А я абсолютну, отож ні гу-гу!
Таким дріботинкам далеко до нас,
Бо хто я? — Валун!
Ну а ти — лиш алмаз!..

БРАТИ ПО РОЗУМУ

Рвучись у даль світів,
Нам пам'ятать не зайве:
Під розуму братів
Найшвидше дурень знайде.

ПРАВИЛО ЧОРНОГО ХОДУ

Де бачив хто із смертних і коли,
Щоб правила без винятків були?
Шукай, шукай, бо ж пам'ятати слід.
Як є парадний — буде й чорний хід.

ЩАСТЯ НЕ В ТІ РУКИ

Мав щастя на віку цей чоловік,
Не розділив ні з ким за довгий вік:
На божий суд те щастя приволік
Ледь тепле, той нещасний чоловік...

СПІЛЬНИКИ

Були чужі — тепер же дружбі раді,
Про неї дзвоном дзвонять навкруги.
Що ж їх єднає ув одній громаді?
Не спільна ціль — а спільні вороги.

НАТУРООБМІН

Стоять он без палива «Нива» і «Дон»,
І в тому не наша вина,
Бо ж паливо те повезли за кордон —
Щоб там закупити зерна...

ІЗ ЧОРНОГО ХОДУ

— Знов халтурку підкинули друзі,
Отже, маю щасливу нагоду
Загостити з візитом до Музи.
— Звісно, так... Тільки — з чорного ходу.

БРАТСЬКА МОГИЛА

Цієї книжки й разу не відкрили...
А в ній же, в ній десятки тисяч слів
Поет у поетичні строфи вплив —
Немов поклав до братської могили...

ВАЖКА РОЛЬ

Мучився, мучивсь актор знаменитий:
— Я у виставі цій — дурень набитий;
Пробую так уже, пробую й сяк —
Хоч ти дурій, не виходить ніяк:
Дурень у мене на дурня не схож!..
Дурень почув те і мовив:
— Отож!..

ШУКАЮЧИ САМОТИ

Запраглось самоти... Куди піти — не знаю:
За кручі, на ставок, до річки чи до гаю?..
Та голос внутрішній утерся до балачки:
— Там скрізь народу тьма! Облиш блюзнірські жарти!
Як хочеш самоти — не пошкодує троячки,
Весь вечір будеш сам.
— Де?
— В нашому театрі.

В ЧІМ ПРИЧИНА

Художник (пишна борода,
Берет і куртка, і палітра):
— Біда з натурою, біда!..
І розкорковує півлітру.

— Вже їх було — на різний смак,
І в позах різних — достобіса!..
А посміхаються — не так...
Не так, не так, як Мона Ліза!..

ПЕРШИЙ ПРОГРАШ

Вже років, напевно, із десять підряд
Павло із Петром йдуть удвох «на більярд».
О, ні, не щодень, а коли вихідні.
Це ж скільки — ану, підкажіть мені —
Зіграли, коли по п'ять партій за матч?
«Та десь із шість тисяч!» — сміється читач.

Так, справді, шість тисяч тих партій було,
І всі до єдиної виграв Павло!
Сміявся: — Ну як в тебе руки ростуть?
То ж явна підставка — ти ж мажеш і тут!..

Аж раптом сьогодні — сказився більярд!..
Петро взяв та й виграв п'ять партій підряд...

Що сталось? А ви запитайте в Павла:
Учора в театрі нарада була,

Павло вів нараду (бо він — режисер!)
І мовив: — Щаслива хвилина тепер!
Це ж років із десять велися бої,
І виграли ми, побратими мої:
Ми «Гамлета» ставим! Дозріли, пора!
Хто — Гамлет? Гадалося: роль — для Петра,
Та хоч ми і друзі, я мушу однак
Сказати, що Петро наш для цього — слабак:
Не те що рапіру — не вдержить кия!
Цю роль має грати не хто інший, а я!..

Чи ясно тепер вам, я хочу спитати,
Чому став Петро у Павла вигравати?

РОЗНОШЕНИЙ ВІНОК

Голова — за розмір шістдесятій,
Шанку — їй ту нелегко підібрати.

Ну, а тут вінок дарує слава;
Замалий віночок, звісна справа.

Тисне, клятий, що тут говорити!..
Може, дати сусіду розносити?..

Через тиждень взяв назад... Нарешті!..
Тільки ж — диво: став вінок ще менший.

— Я його, — сусід відповідає, —
Трохи зшив, бо з голови спадає...

СПРИТНИЙ ПЛАГІАТОР

Цей автор мав один грішок лишень:
За словом лазив... до чужих кишень.

КРИТИЧНА ТАКТИКА

Гляньте, Моська на Слона —
З критикою в пресі!
— Дзяв-дзяв-дзяв! — неслась луна
В дальнім піднебессі.

Там примітили: — Гай-гай,
Критика на славу!
Швидше, Мосько, подавай
До СП заяву.

Прийняли... Талант! Авжеж!
Сміла, принципова!..
Що ти, Мосько, ще утнеш?
До борні готова?

— Дзяв-дзяв-дзяв! Не підведу,
Дзяв-дзяв, і надалі:
До газети шлях знайду,
Виступлю в журналі!.. —

Курям, вибачте, на сміх
Ті слова собачі:
Нині Моська ловить бліх,
А слонів — «не бачить»...

ЩОДО ДОВГОЛІТТЯ

Казав: надто-мало відміряно в Парок¹,
Вже скоро згорю, наче той недогарок.
Ще книгу, ще дві — і в заобрійну путь:
Не буде мене — хай хоч книги живуть!..

Сумна ця дилема, печальний пасаж...
Ось книга готова — друкують тираж.
І друга, і третя у світ виліта!
А роки минають, минають літа!

Вже й підсумки можна сьогодні підбити:
Що з автором? Він помирає не спішить;
А з книгами гірше: усі вони — жах! —
Загинули ще в пелюшках-тиражах...

¹ Парки — богині долі в давньоримській міфології.

ЖЕРТВА ЛІТЕРАТУРИ

Написав поет поему
(Міг би, міг би і роман!)
На одну сальненьку тему,
І герой там — Дон Жуан.

Там така любов гаряча,
Сексу вдоволь там було!..
Ну а вдома жінка плаче:
— Ти зрадливий, ти брехло!

Геть іди, невірний, з хати,
Цей твій твір тебе продав:
Адже знаєш, як кохати,—
А мене так не кохав!..

ДІЄТИЧНА ПОЕЗІЯ

Лікарем не варто бути поету!
От і знов, розважливий над міру,
Посадив поет наш на діету —
На морквичку, скляночку кефіру —
Свою Музу, власну свою душу!..
Скаже хтось:
— Чи ж то велике диво?! —

Тільки ж я ізнов читати мушу
Не поеми — дієтичне читиво...

АВТОРОВІ ОДНОГО РУКОПИСУ

В однім-єдинім екземплярі
Живе на світі опус ваш —
А вже в редакції сказали:
— Ще б треба зменшити тираж!..

ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ

Ще в колисці (чи в колясці)
Звук наш Гриць смоктати пальці.

Хоч давно вже виріс, бачу,
Тільки звичку ту дитячу
Приберіг, і навіть більше:
Гриць — поет, він вірніи нише.
І, звичайно, при роботі
Все тримає пальця в роті.

Вчіться у Грицька, поети,
Де знаходити сюжети.

ОДНОМУ КРИТИКОВІ-НАСТАВНИКОВІ

Як флюгер, твій дороговказ:
За вітром крутиться весь час.

НЕСУМІСНІ РИТМИ

— Із творчим ритмом, — скарживсь Гриць, — біда:
Біологічний ритм не співпада.
І тонус емоційний теж не в ногу,
Пік розуму також не слава богу...

Чим втішити Грицька? Хіба сказати,
Що й критик не зібрав своїх до хати.

ПРИ ВИХОДІ ПЕРШОЇ ЗБІРКИ

Від щастя оп'янів Лука:
— Де витверезник тут? — гука.

ВІДРАДА

Хай буде відрадно артистові кожному:
Найкраща акустика в залі... порожньому.

КОЛИ ВРИВАЄТЬСЯ ТЕРПЕЦЬ

— Возить такого далі — честь мала!
Пегас затнувся, заіржавши гірко,
І витрусив поета із сідла...
Напевно, прочитав останню збірку.

ІНФЛЯЦІЙНИЙ КУРІОЗ

Украї знервована душа
Таких порядків не приймає:
Іде інфляція вірша —
Ціна ж на збірочки зростає!..

НЕ ПИТАЙТЕСЯ...

Не питаєтеся: де?
Не цікавтесь: коли?
Як не в нашім, — в яким регіоні? —
Власні ярма свої вихваляли воли,
Хомутами пишалися коні.
Там баран сам себе поганяв на базар,
Ще й ціну назначав гонорово.
Там щасливий поет пропивав гонорар —
Із редактором, вірте на слово.

П р и с п і в:
На стіл горілочку, на стіл,
Ще пляшка є в запасі:
Поет чи кінь, баран чи віл —
За них, у всякім разі!..

Не дивіться назад, не дивіться докруг,
Власну душу не варто гортати...
Пес прибіг: — Посадіть і мене на ланцюг!..
Чиж просився у клітку, за грати.
Розчахнулася пісня на зламі епох,
Задзвеніли, мов цинкові, рими...

А поет розливає горілку на трьох:
Вже і цензор, і цензор із ними!..

П р и с п і в:
На стіл горілочку, на стіл!..
і т. д.

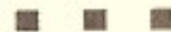
А на ранок похмільна моя голова
Мізувала, важка і похмура:
Хто й чому гонорари мої пропива?
Я ж і сам — редактура-цензура!..
Напишу, як ярмо цілували воли,
Хомутами пишалися коні!..

Не питається: де?
Не цікавтесть: коли? —
То не в нас,
То в чужім регіоні...

З М І С Т

<i>Навіть тричі...</i>	3
КАРТИНКИ, СИТУАЦІЇ	
Про стройовий крок	5
За честь родини	6
Плодючі папірці	6
Хто правий...	7
Не помилився...	7
«Орлині гнізда»	8
«Побратим»	9
П'ятий туз	11
Мисливське	12
Важка назуха	13
Сьогочасні повини, або Трагічне передчуття	14
Вовк і Ягня	16
Справжня причина...	17
Чужа біда в дискотеці	18
Родовід істини	18
Диваків п'ятак	19
Заздрість	20
Стареньке немовля	20
Кожух і дублянка	21
Пільги для Юрія-змієборця	22
Гіркий шлях пізнання	24
Проводи застійників	25
«Дзвінкова справа»	25
Чортячі ознаки	26
Вовча дегустація	27
Слуги на банкетах	28
Вірність натурі	29
Молодіжне сьогочасне	30
Де зимують раки?..	30
Біс і ребро	32
КОРОТКО КАЗУЧИ	33
В ГОСТЯХ У МУЗ	51

БИБЛИОТЕКА «ПЕРЦА» № 389

Николай Евгеньевич Петренко
ЛАКМУСОВАЯ ЛЕНТА
(на украинском языке)

Иллюстрации А. Василенко

Издательство «Радянська Україна»

Редактор Д. Молякевич
Технічний редактор М. Недоступ
Коректор Н. Ананьїна

Здано до набору 12.11.91. Підписано до друку 04.12.91. 70×108/32.
Папір книжково-журнальний. Гарнітура літературна. Офсетний друк. 2,8 умови.
друк. арк. 2,8 умови. фарб. відб. 2,28 обл.-вид. арк. Тираж 57 000 прим.
Зам. 0211112. Ціна 30 к.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна»,
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Адрес редакції: 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Комбінат печати издательства «Радянська Україна»,
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

**З бібліотеки
Веніаміна
Еппеля**